

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Студії з оцінки природно-ресурсного потенціалу

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-наукова програма Географія

(назва програми)

Спеціальність 106 «Географія»

(вказати: код, назва)

Галузь знань 10 «Природничі науки»

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Географічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник : Руденко В.П., д. геогр. н., проф., завідувач кафедри

економічної географії та екологічного менеджменту

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача <http://www.ecogeo.cv.ua/руденко/>

Контактний тел. 0953059090

E-mail: v.rudenko @chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Очні консультації: вівторок 13.00-14.00

Онлайн-консультації: вівторок 16.00-17.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Природно-ресурсний потенціал (ПРП) — важливий фактор розміщення продуктивних сил, який включає природні ресурси і природні умови. Існують різні підходи щодо оцінки природних факторів. Проте, найголовнішим має бути відображення взаємозв'язку між природою і людиною.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою навчальної дисципліни “Студії з оцінки природно-ресурсного потенціалу” є формування у здобувачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок з питань управління процесами реалізації природно-ресурсного потенціалу України та її регіонів.

3. Завдання: надати здобувачам теоретичні знання щодо структури природно-ресурсного потенціалу, правових та організаційних аспектів його реалізації; сформувати навички практичного застосування сучасних методів управління природно-ресурсним потенціалом; ознайомити із зарубіжним досвідом щодо розвитку природно-ресурсного потенціалу територій; навчити розробляти із застосуванням системного аналізу пропозиції щодо встановлення стратегічних цілей і тактичних завдань ефективного використання природно-ресурсного потенціалу; сформувати вміння визначати ефективність діючих форм і методів управління природно-ресурсним потенціалом з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду його реалізації. **4. Пререквізити.** Рекомендовано попереднє проходження курсу: методика та організація наукової роботи в економічній, соціальній та фізичній географії.

4. Пререквізити. Рекомендовано попереднє проходження курсу: "Методологія та організація наукової роботи в економічній, соціальній та фізичній географії", "Філософія та методологія науки".

4. Результати навчання (компетентності):

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, пошуку та критичного аналізу інформації, презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою.

Спеціальні компетентності (СК):

СК01. Здатність демонструвати знання сучасного стану, основних тенденцій і перспектив розвитку географії та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері географії та/або дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з географії та суміжних галузей.

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти в області географії та суміжних галузей.

СК04. Здатність до наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, застосовувати сучасні методи географічних та міждисциплінарних досліджень, інформаційні та комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій діяльності.

СК05. Здатність дотримуватись етики та правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності

Результати навчання (РН):

РН01. Застосовувати сучасні концептуальні знання географії, її окремих напрямків та суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових досліджень та здійснення професійної діяльності.

РН02. Володіти методологією природничо- та/або суспільногеографічних досліджень, застосувати її у власній науковій діяльності та викладацькій практиці.

РН04. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з використанням сучасних підходів та методів у сфері географії, природокористування, регіонального розвитку, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику.

РН05. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмне забезпечення при проведенні наукових досліджень та в освітній діяльності.

РН06. Вільно презентувати і обговорювати державною та іноземною мовами з фахівцями та широкою аудиторією з дотриманням норм академічної етики результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з географії, природокористування та регіонального розвитку, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.

РН 08. Інтерпретувати філософську методологію пізнання, ключові засади професійної та наукової етики, систему морально-культурних цінностей, дотримуватись у професійній діяльності принципів соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

А також, оцінювати фактори, що впливають на природно-ресурсний потенціал; визначати оптимальні моделі управління природно-ресурсним потенціалом; застосовувати сучасні методи управління природно-ресурсним потенціалом; розробляти пропозиції щодо використання як природно-ресурсного потенціалу регіону в цілому, так і його окремих складових на основі проведення системного аналізу; обґрунтовувати ефективність діючих форм і методів управління природно-ресурсним потенціалом.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1 Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни – Студії з оцінки природно-ресурсного потенціалу

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1-й	2	3	90	10	20	-	-	60	-	залік
Заочна	1-й	2	3	90	4	6	-	-	80	-	залік

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	лаб	інд	с.р.		л	сем	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Загальні положення та поняття ПРП.											
Тема 1. Поняття про природно-ресурсний потенціал (ПРП). Сутність вчення про ПРП та його еколого-економічну оцінку	9	1	2			6	9	0,5	1			7,5
Тема 2. Структура природно-ресурсного потенціалу. Системність, двоякість, історичність, емерджентність ПРП.	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Тема 3. Компонентна структура ПРП. Компонентна структура природних регіонів України.	9	1	2			6	9	-	0,5			8,5
Тема 4. Функціональна структура ПРП.	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8

Комплексоформуюча здатність природних ресурсів. Рівні та види функціональної структури ПРП України.												
Тема 5. Територіальна структура. Основні форми територіального зосередження /розосередження природних ресурсів.	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Разом за ЗМ1	45	5	10			30	45	2	3			40
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Географія природно-ресурсного потенціалу України											
Тема 6. Природно-ресурсні комплекси. Сутність, рівні, таксономічна ієрархія.	9	1	2			6	9	0,5	1			7,5
Тема 7. Природно-ресурсне районування території (акваторії). Природно-ресурсні райони України. Макро-, мезо-, мікрорайони.	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Тема 8. Основні типи ПРП. Компонентна структура і рівні ефективності як основа типізації.	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Тема 9. Особливості географії регіональних ПРП України. ПРП дев'яти природно-господарських районів України.	9	1	2			6	9	-	0,5			8,5
Тема 10. Перспективи ПРП України. Потенційна продуктивність природних ресурсів регіонів України.	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Разом за ЗМ 2	45	5	10			30	45	5	5			40

Усього годин	90	10	20			60	90	10	10			80
--------------	----	----	----	--	--	----	----	----	----	--	--	----

6.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Поняття про природно-ресурсний потенціал	2	1
2	Структура природно-ресурсного потенціалу	2	1
3	Компонентна структура ПРП	2	1
4	Функціональна структура ПРП	2	1
5	Територіальна структура	2	1
6	Природно-ресурсні комплекси	2	1
7	Природно-ресурсне районування території (акваторії)	2	1
8	Основні типи ПРП	2	1
9	Особливості географії регіональних ПРП України	2	1
10	Перспективний ПРП України	2	1
	Разом	20	10

Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Не передбачено

6.4 Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Теоретичні та методологічні основи формування природно-ресурсного потенціалу	12	4
2	Компонентний а інтегральний природно-ресурсний потенціал	12	3
3	Територіальна структура ПРП та природно-ресурсні комплекси	12	3
4	Основні типи ПРП та природно-ресурсні райони	12	3
5	ПРП регіонів України	12	4
6	Перспективний ПРП України	10	3
	Разом	70	20

7. Політика курсу :

Впродовж семестру для перевірки знань здобувачів та контролю за самостійною роботою застосовують письмові (в т.ч. тести) роботи з тем самостійної роботи, виступи на практичних та семінарських заняттях. Під час семінарських занять здобувач вищої освіти повинен продемонструвати обізнаність щодо сутності понять, термінів та категорій.

8. Методи, система контролю та оцінювання курсу

Методами навчання є словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь), на семінарських заняттях використовується проблемне навчання та створення проблемних ситуацій, технологія навчання дією, кейс-метод та ін.

Методами навчання є словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь), на семінарських заняттях використовується проблемне навчання та створення проблемних ситуацій, технологія навчання дією, кейс-метод та ін.

Контроль знань здобувачів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як семінарські і самостійні роботи, тестування, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має час проведення практичних та семінарських видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування. Форма підсумкового контролю (залік) полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на підсумковому модулі, результатів виконання ним певних видів робіт.

Методами контролю є : усний контроль, письмовий, тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійного опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі - тестування.
2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навиків при виконанні практичних робіт та семінарських занять здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та контроль модуль (залік). Максимальну кількість балів, яку може отримати студент до іспиту у сумі становить 60 балів, а саме 30 балів в кожному з модулів (10 балів на семінарах, 30 балів за контрольні роботи і 20 за самостійну роботу). 40 балів відводиться на підсумковий контрольний модуль.

Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	“Відмінно” – здобувач детально знає теоретичний матеріал та матеріал з практичних занять, уміє давати визначення основних понять, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією. Здобувач дає характеристику оцінки ПРП, інтерпретує статистичну інформацію, виконує практичні роботи, аналізує їх результати, складає картосхеми, графіки і географічні карти, пояснює їх зміст. На запитання викладача за програмою курсу відповідає не вагаючись. Виконав всі види робіт та ІНДЗ. Опрацював теми для самостійного вивчення.
80-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	“Дуже добре” – здобувач знає теоретичний матеріал, виконав практичні роботи, оперує, уміє пояснити сутність основних понять. Здобувач здебільшого дає характеристику оцінки ПРП, інтерпретує статистичну інформацію, виконує практичні роботи, аналізує їх результати, складає картосхеми, графіки і географічні карти, пояснює їх зміст. На запитання викладача за програмою курсу відповідає не вагаючись. Виконав всі види робіт та ІНДЗ.
70-79	Добре	C	Добре (в загальному вірно виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	“Добре” – Все вище вказане виконує не повною мірою, однак знає теорію й практику, виконує завдання викладача. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить правильні рішення. При повторенні матеріалу відразу працює якісніше. Виконав всі практичні роботи.
60-69	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	“Задовільно” – знає основні теоретичні положення, виконав більшу частину практичних. Орієнтується в особливостях оцінки ПРП, обробці відповідного статистичного матеріалу, створенні відповідних карт, схем, графіків. Відповідає на переважну частину запитань викладача.
50-59		E	Достатньо (виконання задовільне)	“Достатньо” – все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав більшу частину практичних робіт. Має уявлення про оцінку ПРП. Володіє методикою географічних

			яє мінімальним критерієм)	досліджень, бере участь у створенні відповідних карт, схем, графіків. На половину запитань викладача відповідає.
35-49	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	“Незадовільно” – не виконані вимоги для оцінки “достатньо”, але здобувач виконує додаткові завдання в межах програми курсу.

9. Рекомендована література

9.1. Основна

1. Руденко В. П. Сучасні проблеми еколого-економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу України / В. П. Руденко // Геоінформатика. - 2009. - № 4. - С. 38-42 .
2. Руденко В.П., Руденко С.В. Оцінка природно-ресурсного потенціалу України як основа менеджменту природоохоронної діяльності: монографія. - Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014.– 248 с.
3. Глобальна економіка : актуальні проблеми та вектори розвитку / [Апальков С.С. та ін.] ; М-во освіти і науки України, Дніпров. нац. ун-т ім.О. Гончара. – Дніпро : ДНУ, 2021. – 426 с.
4. Руденко В. П. Природно-ресурсний потенціал України. - К.: Либідь, 1994. 150 с.
5. Нємець Л.М., Заволока Ю.Ю. Економічна і соціальна географія України. Навчально-методичний комплекс. – Харків, 2009. – 68 с.
6. Дронова О.Л. Запотоцький С.П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст : навчально-методичний посібник.–К.: Прінт-Сервіс, 2018. – 214 с.
7. Міжнародні організації та транснаціональні корпорації / Кара Н.І., Сай Л.П., Пшик-Ковальська О.О., Процик І.С. : М-во освіти і науки України. – Львів : Растр. – 7, 2022. - 315 с.
8. Руденко В.П., Білоус В.А. Професор Олександр Зупан (1847-1920) : життя і діяльність в географії. Географія та туризм. 2021. № 64. С.78-86.

9.2. Додаткова:

8. Rudenko Valerii P., Zayachuk Myroslav D., Rudenko Stepan V. Geographical developmental specificities of aggregative resource potential of farm economies of Ukraine throughout 2011-2017/ Geographia cassoviensis. XVI. 2022. № 1 S.5-19. DOI :[https // doi.org 10.33542/ GC 2022-I-01](https://doi.org/10.33542/GC2022-I-01) (Scopus).
9. Руденко В.П. Нова книга із серії "Вибраних праць" Олега Шаблія. Український географічний журнал.2020. № 3 (111). – С. 64-69. (Scopus).
10. Руденко В., Грек К. Перші вчителі у становленні Мирона Кордуби як географа. Часопис соціально-економічної географії. – 2020.Випуск 28 С.89-95. (Категорія Б).
11. Руденко В., Грек К. Доктор Мирон Кордуба про проблеми географічної освіти і виховання у двомовних гімназіях Австро-Угорщини. Географія, картографія, географічна освіта: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 30-річчю відкриття кафедри Географії України та регіоналістики і 80-річчю утворення Чернівецької області (м.Чернівці, 7-9 травня 2020 р.) Чернівці: Місто.2020. С.97-100.
12. Rudenko, S.S. Lehet, U.V., Rudenko, V.P., Kostyshyn,S.S. and Bialyk, V.D., Overall, D. Melanogaster Cohort Viability as A Pollution Indicator of the Atmospheric Air of Urban Landscapes. Pollution, 6(2): 307-323, Spring 2020 / DOI:10.22059/poll.2020.291558.703. Print

9.3. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : <http://nplu.org/vustavki.php>
2. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Геологія. Географія. Екологія»: <https://periodicals.karazin.ua/geoeco/about>
3. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Географічні науки»: <https://gi.iournal.kspu.edu/index.php/gi/issuc/archive>
4. Науковий журнал «Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів» Київський національний факультет імені Тараса Шевченка, географічний факультет <http://econstnictgeo.knu.ua/index.html>
5. Global Environmental Change: <https://www.iournals.elsevier.com/global-environmental-change>
6. Journal of Geology, Geography and Geoecology: <https://geology-dnu.dp.ua/index.php/GG/index>
7. Географіка. Географічний портал. Режим доступу: http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/konstruktivna_geograriia/konstruktivna_geografia_jak_nauka_jiji_zavdannja_ta_metodi/80-I-0-1045

Розробник: д.геогр.н., проф. В.П.Руденко